

FINIST ȘOIMANUL

BASM POPULAR RUS

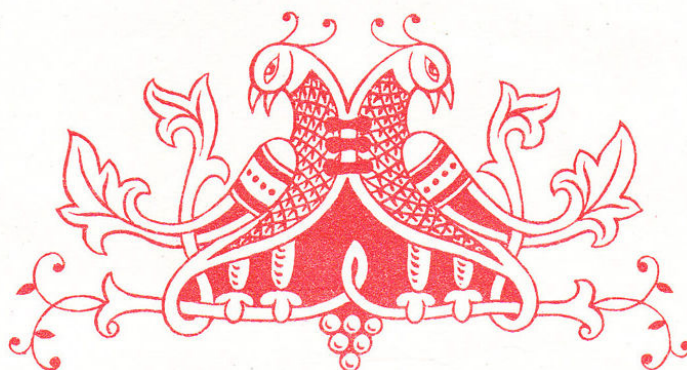
EDITURA ION CREANGĂ,
BUCUREȘTI
EDITURA MALÎȘ,
MOSCOVA

BASM POPULAR RUS

În românește de Nic Iliescu și Constantin I. Ionescu

EDITURA ION CREANGĂ, BUCUREȘTI

EDITURA MALÎȘ, MOSCOVA—

1979

Ilustrații de St. Kovaliov

fost odată un ȋaran care avea trei fete. Murindu-i nevasta, bȃtrȃnului s-a gȃndit sȃ tocmeascȃ o femeie ca sȃ-i fie de ajutor ȃn gospodȃrie. Dar fata cea micȃ, Mariușka, a zis:

— Lasȃ, tatȃ, nu-i nevoie sȃ tocmești o femeie, o sȃ am eu grijȃ de gospodȃrie.

Bȃtrȃnului a ȃncuviȃnșat și Mariușka a luat ȃn seama ei grijile casei. Era grozav de priceputȃ și toate treburile mergeau strunȃ. Tatȃl o iubea tare mult și era bucuros cȃ are o fatȃ atȃt de cuminte și de harnicȃ. Și era Mariușka o mȃndreșe de fatȃ! Surorile ei, lacome și pizmașe, erau urȃte, dar se prȃpȃdeau dupȃ gȃteli și podoabe. Cȃt e ziua de mare nu fȃceau altceva decȃt sȃ-și dea pe fașȃ cu sulimanuri și rumenele, sȃ se dichiseascȃ ȃn straie noi, fiindcȃ veșmintele, ciuboșelele, nȃframele de-abia cumpȃrate nu le mai erau pe plac.

Mergȃnd odatȃ la tȃrg, tatȃl le-a ȃntrebat pe fete:

— Ce sȃ vȃ cumpȃr, fetele mele, ce v-ar plȃcea mai mult?

— Sȃ ne cumperi cȃte o nȃframȃ cu flori, cusutȃ cu fir de aur, au zis cele douȃ fete mai mari.

Mariușka stȃtea deoparte și nu spunea nimic. Atunci, bȃtrȃnului a ȃntrebat-o și pe ea:

— Dar ție ce să-ți cumpăr, fetica tatii?

— Tătucă, mie să-mi cumperi o pană din aripa lui Finist Șoimanul.

Cînd s-a întors acasă, tatăl a adus năframe fetelor celor mari, dar pană n-a găsit.

După o vreme, tatăl s-a dus iarăși la târg.

— Ia spuneți, copilele mele, ce daruri să vă aduc?

— Să ne cumperi ciuboțele cu potcoave de argint, au răspuns bucuroase fata cea mare și cea mijlocie.

Iar Mariușka l-a rugat ca și întâia oară:

— Tătucă, mie să-mi cumperi o pană din aripa lui Finist Șoimanul.

Toată ziua a colindat țăranul prin târg, a cumpărat ciuboțele, dar pană n-a găsit.

Iată că s-a întîmplat ca bătrînul să meargă și a treia oară la târg.

— Să ne cumperi cîte o rochie, i-au zis fata cea mare și cea mijlocie.

Iar Mariușka l-a rugat din nou:

— Tătucă, să-mi cumperi o pana din aripa lui Finist Șoimanul.

A umblat bietul om ziua-ntreagă, dar pană tot n-a găsit.

A pornit spre casă, și de-abia lăsase în urmă târgul, cînd i-a ieșit în cale un moșneguț.

— Ziua bună, moșule!

— Bună să-ți fie inima! Încotro ți-e drumul?

— Acasă, moșule, la mine-n sat. Da', uite, am un necaz: mezina mea m-a rugat să-i cumpăr o pană din aripa lui Finist Șoimanul, dar n-am găsit nicăieri.

— Păi, am eu asemenea pană, da' mi-e scumpă ca lumina ochilor. Unui om bun însă i-o dau, treacă de la mine!

Moșul a scos pana din sîn și i-a dat-o: era o pană ca toate penele. Țăranul a pornit mai departe, zicînd în gîndul lui: „Ce-o fi găsit Mariușka atît de grozav la pana asta?”

Ajuns acasă, bătrînul a scos darurile și le-a întins fetelor. Surorile cele mari s-au gătit în straietele cele noi, făcînd haz de Mariușka:

— Proastă-ai fost, proastă-ai rămas! Pune-ți pana în păr, să te vezi cît ești de frumoasă!

Mariuška n-a zis nimic, cătîndu-și de treabă, iar cînd toți s-au culcat, a lăsat pana să cadă pe dușumea, rostind:

— Finist Șoimanul, dragul meu, vino la mine, alesul meu mult dorit!

Și numaidecît în fața ei s-a ivit un voinic de o frumusețe fără seamăn. În zori, voinicul s-a izbit de dușumea, preschimbindu-se în șoim. Mariuška a deschis fereastra, iar șoimul și-a luat zborul spre cerul albastru.

Vreme de trei zile Mariuška l-a primit pe voinic în odaia ei; ziua, în chip de șoim, el zbura în înaltul cerului, iar cum se lăsa amurgul venea la Mariuška și se preschimba în voinic falnic.

În cea de-a patra zi, surorile cele rele au prins de veste și s-au dus la tatăl lor s-o pîrască pe Mariuška.

— Dragele mele, le-a zis bătrînul, mai bine vedeți-vă de treburile voastre!

„Prea bine, și-au zis ele, să vedem ce-o să fie mai departe.“

Apoi au închis fereastra de la odaia Mariușkăi și au înțepenit-o, înfigînd în giurgiuvea cuțite ascuțite, după care s-au pus la pîndă.

Afară amurgise, și iată că șoimul cel mîndru se ivi în zbor.

Dar, ajungînd la fereastră, n-a mai putut intra în odaia Mariușkăi. S-a zbătut și s-a tot izbit de geam, însîngerîndu-și pieptul, iar Mariușka dormea și n-a auzit nimic.

Atunci șoimul a glăsuț:

— Cine mă dorește, acela mă va găsi! Dar nu-i va fi ușor. O să mă găsească doar atunci cînd va fi rupt trei perechi de încălțări de fier, cînd va fi tocit trei toiege de fier și va fi ponosit trei chivere de fier!

Auzind acestea, Mariușka a sărit din pat, a privit pe fereastră, dar șoimul nu se mai zărea, ci numai urmele de sînge rămase pe geam. Și fata a prins a plînge amarnic, spălînd cu lacrimile ei urmele însîngerate, și de ce plîngea, se făcea tot mai mîndră, tot mai frumoasă.

Apoi s-a dus la tatăl ei și i-a grăit astfel:

— Nu mă osîndi, tătucă, ci lasă-mă să plec în lumea largă. De-oi avea zile, ne-om mai vedea, iar de m-oi prăpădi, înseamnă că așa mi-a fost scris.

Bătrînului i se rupea inima la gîndul că se desparte de copila cea mai dragă, dar în cele din urmă i-a îngăduit să plece.

Îndată ce făurarii i-au meșterit cele trei perechi de încălțări de fier, cele trei toiege de fier și cele trei chivere de fier, Mariușka a pornit în lume, în căutarea mult doritului ei Finist Șoimanul. A mers ea, a mers cale lungă, prin cîmpii și prin poiene, prin codri întunecoși și munți înalți. Păsările îi

fermecau sufletul cu cîntările lor voioase, pîrîiașele îi răcoreau fața albă, codrii adînci o primeau bucuroși la umbra lor. Și nimeni nu se atingea de Mariușka și nu-i pricinuia vreun rău: lupii cei suri, urșii, vulpile—toate lighioanele pădurii se strîngeau blînde în jurul ei și o însoțeau la drum. În vremea asta, fata rupsese o pereche de încălțări de fier, tocise un toiag de fier și ponosise o chivără de fier.

Într-o bună zi, Mariușka ajunsese într-o poieniță. Acolo zări o căsuță clădită pe picioare de găină, care se învîrtea neconținut.

— Căsuță, căscioară! Așază-te cu spatele la pădure și cu fața la mine! Să intru doresc, să mă odihnesc! grăi Mariușka.

Căsuța se întoarse cu spatele la pădure și cu fața la Mariușka. Mariușka intră înăuntru și ce-i văzură ochii? Baba Cloanța Cotoroanța ședea cu picioarele proptite în două colțuri de odaie, cu gura-n grindă și nasul în tavan.

Cînd Baba Cloanța o zări pe Mariușka, se foi, trosnind și bubuind:

— Ptiu, ptiu, miroase a carne de om! Ce vînt te-aduce pe meleagurle astea, fată frumoasă?

— Îl caut pe Finist Șoimanul, mătușico.

— Ehei, fată frumoasă, o să-l cauți mult și bine! Șoimanul tău se află în împărăția de peste nouă mări și nouă țări. O crăiasă vrăjitoare i-a dat să bea o băutură fermecată, făcîndu-l s-o ia de soție. Dar eu o să te ajut. Uite, ține talerul ăsta de argint și oul ăsta de aur. Cînd o să ajungi în împărăția de peste nouă mări și nouă țări, să te tocmești în slujbă la crăiasă. Îndată ce isprăvești cu lucrul, să iei talerul și să așezi pe el oul de aur. Oul o să înceapă să se rostogolească singur încoace și-ncolo. Crăiasa o să dorească să ți le cumpere, dar nu care cumva să i le vinzi. Tu să stăruie să-ți îngăduie a-l vedea pe Finist Șoimanul.

Mariușka mulțumi Babei Cloanța și porni mai departe. Merse ea și merse, iar codrul se făcea tot mai negru și mai întunecos. O cuprinse spaima și nu fu în stare să mai facă nici un singur pas. Dar deodată, în calea ei se ivi, ca din pămînt, un motan. Dintr-un salt fu lîngă Mariușka și, torcînd blînd, îi grăi:

— Nu-ți fie teamă, Mariușka, mergi înainte. Drumul o să-ți

fie și mai înfricoșător, dar tu să mergi înainte și să nu iei seama la cele din jur.

Motanul se frecă leneș cu spinarea de o buturugă și se făcu nevăzut, iar Mariușka porni mai departe. Și cu cât mergea, pădurea se făcea tot mai neagră și mai neagră.

Merse Mariușka și merse cale lungă pînă toci și a doua pereche de încălțări de fier, pînă ce rupse și al doilea toiag, pînă ce ponosi și a doua chivără. Într-un târziu, ajunse la o căsuță clădită pe picioare de găină. Era împrejmuită cu gard de nuiete și în fiecare par se afla cîte o țeastă de om și fiecare țeastă lumina ca focul.

Mariușka se opri, glăsuind:

— Căsuță, căscioară! Așază-te cu spatele la pădure și cu fața la mine! Să intru doresc, să mă odihnesc!

Căsuța se întoarse cu spatele la pădure și cu fața la Mariușka. Mariușka intră înăuntru și ce-i văzură ochii? Baba Cloanța Cotoroanța ședea cu picioarele proptite în două colțuri de odaie, cu gura-n grindă și nasu-n tavan.

Cînd Baba Cloanța o zări pe Mariușka, se foi, trosnind și bubuind:

— Ptiu, ptiu, miroase a carne de om! Ce vînt te-aduce pe meleagurile astea, fată frumoasă?

— Îl caut pe Finist Șoimanul, mătușico.

— Pe la sora mea ai trecut?

— Am trecut, mătușico.

— Prea bine, fată frumoasă, am să te ajut. Uite, ține ghergheful ăsta de argint și acul ăsta de aur. Acul o să coase singur cu fir de aur și argint pe catifea zmeurie. De-or să vrea să ți-l cumpere, să nu care cumva să-l vinzi. Tu să stăruie să-l vezi pe Finist Șoimanul.

Mariușka mulțumi Babei Cloanța și porni mai departe. Pădurea vuia de trosnituri și bubuituri, și de șuierături, iar din loc în loc, țeste de om ardeau ca felinarele. Mariușka nu mai putea de spaimă, când, deodată, ca din pământ, în fața ei apărură un câine.

— Ham, ham! Mariușka, surioară, nu te speria. De acum înainte o să fie și mai înfricoșător, dar tu cată-ți de drumul tău și nu lua seama la cele din jur.

Rostind acestea, câinele se făcu nevăzut, iar Mariușka își urmă drumul. Pădurea se făcuse mai neagră ca păcura, iar tîrșurile i se agățau de straie, îi zgîriau mîinile și picioarele... Dar fata mergea fără preget și nici nu se gîndea să se uite îndărăt.

Și a mers ea, a tot mers cale lungă, și i s-a tocit și al treilea rînd de încălțări de fier, i s-au rupt și toiagul de fier și chivăra de fier. După o vreme ajunse într-o poieniță; în poieniță zări o căsuță clădită pe picioare de găină și împrejmuită cu gard de nuiele, iar în fiecare par era înfiptă cîte o țeastă de cal, și fiecare țeastă lumina ca focul.

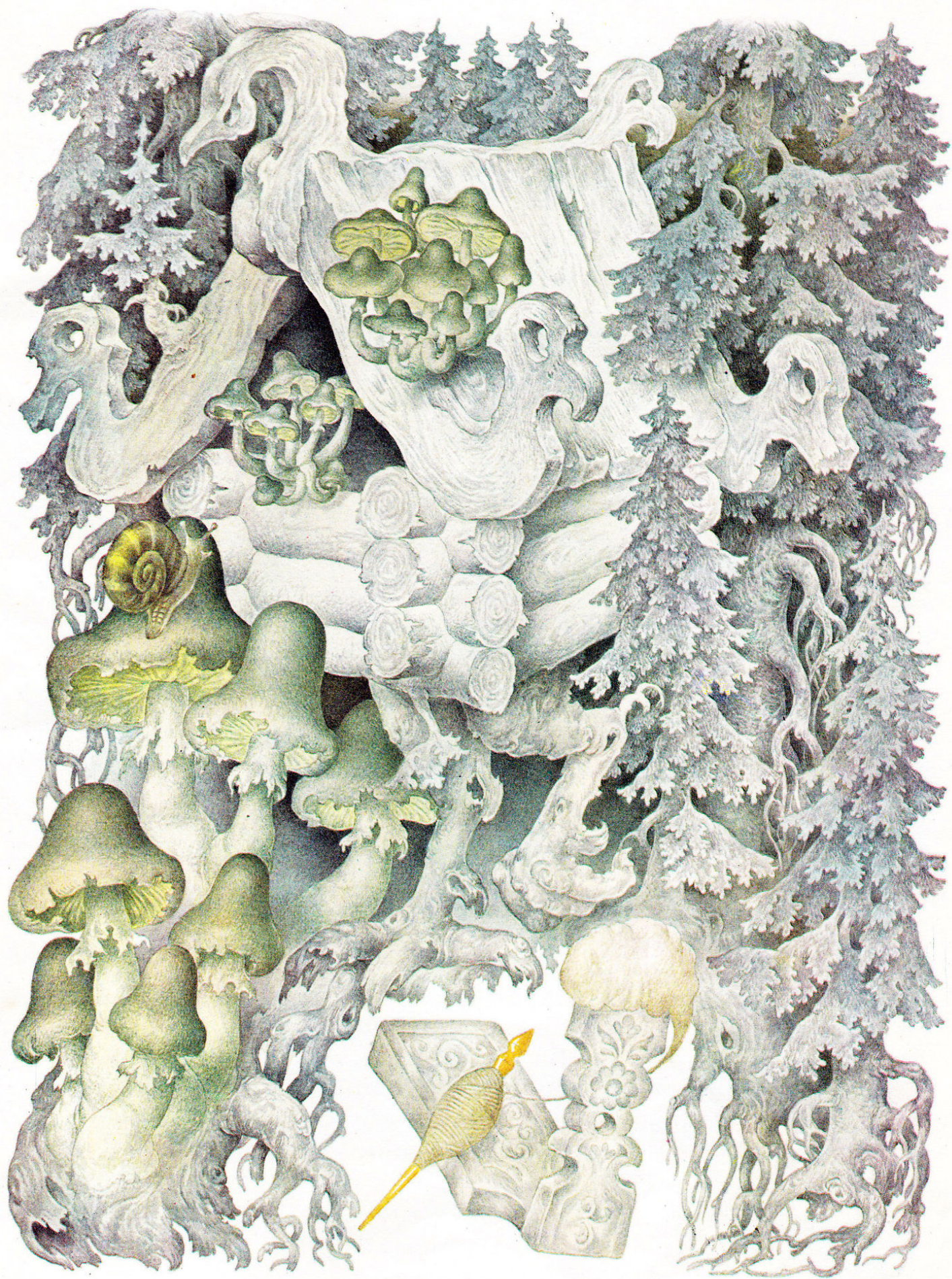
Mariușka se opri, grăind:

— Căsuță, căscioară! Așază-te cu spatele la pădure și cu fața spre mine!

Căsuța se întoarse cu spatele la pădure și cu fața spre Mariușka. Mariușka intră înăuntru și ce-i văzură ochii? Baba Cloanța Cotoroanța ședea cu picioarele proptite în două colțuri de odaie, cu gura-n grindă și cu nasu-n tavan. Era neagră ca tuciul la chip, știrbă de-a binelea și doar un colț i-atîrna din gură.

Cînd Baba Cloanța o zări pe Mariușka, se foi, trosnind și bubuind:

— Ptiu, ptiu, miroase a carne de om! Ce vînt te-aduce pe meleagurile astea, fată frumoasă?

— Îl caut pe Finist Șoimanul, mătușico.

— Nu-ți va fi ușor să-l găsești, fetico, dar eu o să te ajut. Ține furca asta de argint și ăst fus de aur. De cum vei lua fusul în mână, el o să înceapă să toarcă singur, și nu fir ca oricare altul, ci de aur.

— Îți mulțumesc, mătușico.

— Lasă că o să-mi mulțumești pe urmă. Acum ia aminte la cele ce-ți spun: de-or vrea să-ți cumpere fusul de aur, să nu care cumva să-l vinzi: Tu să stăruie să-l vezi pe Finist Șoimanul.

Mariușka mulțumi Babei Cloanța și porni mai departe. Pădurea începu să freamăte și să vuiască; se iscară șuierături, bufnițele începură să zboare în cercuri, șoarecii și alte jivine să iasă din vizuinile lor, năpustindu-se cu toate asupra Mariușkăi. Atunci, ca din pământ, lângă ea se ivi un lup sur.

— Nu te speria, zise el, suie-te în spatele meu și să nu privești decît înainte!

Mariușka urcă în spinarea lupului cel sur și duși au fost! Înaintea lor se așterneau câmpii nesfârșite, pajiști înverzite, meleaguri prin care curgeau râuri de lapte și miere, munți cu vîrfurile pînă la nori. Iar ei goneau ca vîntul și ca gîndul. În

sfârșit, Mariușka zări în fața ei un palat de cleștar. Avea cerdacul străjuit de pilaștri măiestru dăltuiți, ferestrele înflorate cu desenuri meșteșugite. La una din ferestre stătea crăiasa, scrutînd în zare cu privirea.

— Acum, zise lupul, dă-te jos, Mariușka. Mergi și te tocmește în slujbă la crăiasă.

Mariușka se dădu jos, își luă bocceluța, mulțumi lupului și se îndreptă către palatul de cleștar. Cînd ajunse, făcu o plecăciune dinaintea crăiesei și grăi:

— Nu am știință care ți-e numele și cinul. Dar, rogu-te, nu ai trebuință de o lucrătoare?

— Demult caut o lucrătoare, dar una pricepută, să știe a toarce, a țese și a coase, îi răspunse crăiasa.

— Eu pot să le fac pe toate.

— Atunci, intră și te apucă de treabă!

Și Mariușka începu să lucreze. Lucră toată ziua, și îndată ce se lăsă înserarea, luă talerul de argint și oul de aur, rostind:

— Te învîrte, ou de aur, te rostogolește și pe dragul meu cel drag arată-mi-l!

Oul se învîrți și se rostogoli pe talerul de argint și numaidecît se arătă Finist Șoimanul. Cum îl văzu, Mariușka începu a vărsa șiroaie de lacrimi:

— Finist, Finist, șoimul meu, de ce m-ai părăsit și m-ai lăsat singură și nefericită, să plîng și să mă usuc de dorul tău?

Auzind crăiasa aceste vorbe, grăi:

— Mariușka, vinde-mi mie talerul de argint și oul de aur!

— Nu, zise Mariușka, nu sînt de vînzare. Pot să ți le dăruiesc, dacă mi-i îngădui să-l văd pe Finist Șoimanul.

Crăiasa cugetă ce cugetă, apoi zise:

— Prea bine, facă-se voia ta! La noapte, cînd o să adoarmă, o să ți-l arăt.

Aproape de miezul nopții, Mariușka intră în iatacul lui Finist Șoimanul. Se uită în jur și-l zări pe dragul ei dormind somn greu, ca dus pe ceea lume.

Mariușka îl privi îndelung, și nu se mai sătura privindul; îi sărută buzele ca mierea, îl strînse la piept, dar șoimul ei drag dormea tun, fără putință de a se trezi.

Iată că se iviră zorile, dar Mariușka nu izbuti să-l trezească pe dragul ei...

Ziua-ntreagă, Mariușka lucră fără preget, iar de cum se lăsă amurgul scoase ghergheful de argint și acul de aur. Începu să coase, murmurînd:

— Coase, acule, coase ștergar înflorat pentru Finist Șoimanul, să aibă cu ce-și șterge obrazul, dimineața!

Auzind-o, crăiasa îi zise:

— Mariușka, vinde-mi mie ghergheful de argint și acul de aur!

— Nu le vînd, rosti Mariușka, dar ți le dăruiesc, dacă mi-i îngădui să-l văd pe Finist Șoimanul.

Crăiasa cugetă ce cugetă, apoi spuse:

— Prea bine, fie voia ta! Să vii la noapte.

Aproape de miezul nopții, Mariușka intră în iatacul lui Finist Șoimanul, dar el dormea dus, dormea somn adînc.

— Finist, Finist, șoimul meu, scoală-te, trezește-te!

Dar Finist Șoimanul dormea tun. Oricît se strădui Mariușka, nu putu să-l trezească.

Se luminează de ziuă și Mariușka se apucă de lucru. Cînd luă furca de argint și fusul de aur, crăiasa o văzu și începu iarăși să stăruie:

— Vinde-mi-le mie, vinde-mi-le mie!

— De vîndut nu le vînd, dar pot să ți le dăruiesc, dacă mi-i îngădui măcar vreme de un ceas să stau cu Finist Șoimanul.

— Prea bine! se învoi crăiasa, iar în gîndul ei își zise: „Oricum, tot n-o să-l trezească“.

Cînd se lăsă noaptea, Mariușka intră în iatacul lui Finist Șoimanul, dar el dormea dus somnul lui cel greu.

— Finist, șoimul meu drag, scoală-te, trezește-te!

Dar Finist dormea tun, nici vorbă să se trezească.

Oricît se căzni Mariușka, nu fu chip să-l facă să se trezească, și zorile erau aproape.

Mariușka începu să plîngă, să se tînguie:

— Finist, șoimul meu drag, scoală-te, trezește-te s-o vezi pe Mariușka ta și s-o strîngi la pieptul tău!

O lacrimă de pe obrajii Mariușkăi căzu pe umărul gol al lui Finist, arzîndu-l. Finist Șoimanul se trezi, privi în jur și o zări pe Mariușka. O luă în brațe și o sărută.

— Mariușka! Oare tu ești? Ai tocit trei rînduri de încălțări de fier, ai rupt trei toiege de fier și trei chivere de fier ai

ponosit și ai izbutit să mă găsești? Să mergem degrabă, să plecăm de aici!

Și cum se găteau ei de plecare, crăiasa prinse de veste și dădu poruncă să sune trâmbițele ca să dea de știre tuturor despre necredința soțului ei.

S-au adunat crai și negustori de pretutindeni și au ținut sfat cum să-l osîndească pe Finist Șoimanul.

Atunci Finist Șoimanul a grăit:

— Care este, după credința voastră, soție adevărată: aceea care te iubește din toată inima ori aceea care te vinde și te viclenește?

Toți s-au învoit că soția lui Finist Șoimanul este Mariușka.

Și au rămas împreună, să trăiască fericiți pînă la adînci bătrînețe.

Au plecat în împărăția lor și au chemat lumea la ospăț, poruncind să cînte surlele și să bubuie tunurile. A fost un ospăț de pomină, încît pînă și în ziua de azi se mai vorbește de el.

Titlul ediției originale:

ФИНИСТЯСНЫЙ СОКОЛ

Русская народная сказка

ИЗДАТЕЛЬСТВО «МАЛЫШ»

МОСКВА

1977

© ил. Издательство «Малыш», 1979

Coeditare:

EDITURA ION CREANGĂ, BUCUREȘTI

EDITURA MALÎȘ, MOSCOVA —

1979

Lector: ALEXANDRA POPA

Tipărit în U.R.S.S.